

yısıyla yazarın ve çevresinin düşüncelerini yansıtmaları.

3- Mitlerin, masallara, efsanelere ve destanlara kaynak teşkil etmesi,

4- Mitlerin icra edilme özelliği dolayısıyla, şiir, musikî ve dansın yanında tiyatro, güzel konuşma ve aşıtların da kaynağını oluşturması,

5- Mitlerin kutsal olmaları sebebiyle manevi değerleri saklamaları ve ilkel toplumlar için mitin din ve kanun mertebesinde oluşu,

6- Mitlerin modern toplumlarda varlıklarını, inançlar şeklinde devam ettirir olmalarıdır.

Prof. Dr. Bilge Seyidoğlu eserin sonunda, "Halk arasında hâlâ yaşayan itikat ve hurafelerin menşeinin mitlerden aranması gerektiğinden" bahsederek, "Meseleye bu gözle bakılırsa, bugüne kadar safsata denilerek kötülenip, toplum hayatından atılmak istenen şeylerin değerlendirilmesi de daha doğru yapılır. Gerektiği zaman bunlardan maddi ve

manevi her alanda faydalanılabilir. Birer kültür kalıntısı olarak milletlerin kültürlerinde yerlerini alabilecekleri gibi ticari, turistik alanlarda da mitolojik kalıntılardan faydalanmak mümkündür" şeklinde yerinde bir tesbitte bulunuyor.

Mit ve mitoloji ile ilgili çalışmaların parmakla sayılabilecek kadar az oluşu ülkemizde bu sahadaki ihmal ve boşluğu göstermektedir. Bu bakımdan en son ve yeni çalışma olması ve mitoloji konusunda önemli bir boşluğu doldurması; Prof. Dr. Bilge Seyidoğlu'nun bu eserinin önemini bir kat daha arttırmaktadır. Eserin müelifi olarak hocamızı tebrik ediyor ve özellikle mitoloji konusunda yeni çalışmalarını bekliyoruz.

NOTLAR

- (1) Myht and Reality, Harper and Torchbooks, New York, 1968.

"YOZGAT'TA HALK ŞAIRLİĞİNİN DÜNÜ VE BUGÜNÜ"

Zekeriya KARADAVUT

M. Öcal OĞUZ, *Yozgat'ta Halk Şairliğinin Dünü ve Bugünü*, Ankara 1994, Kültür Bakanlığı Yayınları, [VIII], 218 s.

Dilimizdeki "ömrünü bir işe adamak" deyimini biz, Sn. Oğuz için "çalışmalarını Yozgat'a adamak" şeklinde değiştirerek kullanmak istiyoruz. Çünkü Sn. Oğuz üç yıl içinde Yozgat halk şairleriyle ilgili dördüncü kitaba imzasını atmıştır. İlk üç kitap ile ilgili tanıtma yazıları çeşitli dergilerde yayımlanmıştır. Biz bu yazımızda Onun dördüncü kitabı olan *Yozgat'ta Halk Şairliğinin Dünü ve Bugünü* adlı kitabı tanıtacağız.

Kitap, "Sözbaşı" (9-13), "Kısaltmalar" (15), "Giriş" (17-43), üç "Bölüm" (45-198), "Sonuç" (199-205), "Sözlük" (207-208) ve "Bibliyografya" (209-218)'dan

meydana gelmektedir.

Sn. Oğuz, "Sözbaşı"nda medeniyetlerin kalıcı olmadığını belirtmiş ve Türklerin tarihleri boyunca dahil oldukları medeniyet daireleri hakkında bilgi verdikten sonra, bu çalışmasındaki hedeflerini şu şekilde ifade etmiştir:

1. Şairlerden hareketle kültür ve medeniyet değişiminin Yozgat'taki seyrini ortaya çıkarmak.

2. Bir şehirdeki halk şairlerinin бүтүнүнү anlamaya ve kavramaya hizmet ederek tesbitlere ulaşmak.

"Giriş", "A) Halk Şairi Terimi Üzerine Bir Değerlendirme" ve "B) Yozgatlı Halk Şairleri İle İlgili Yazmalar ve Yayınlar" başlıklarıyla ikiye ayrılmıştır.

yısıyla yazarın ve çevresinin düşüncelerini yansıtmaları.

3- Mitlerin, masallara, efsanelere ve destanlara kaynak teşkil etmesi,

4- Mitlerin icra edilme özelliği dolayısıyla, şiir, musikî ve dansın yanında tiyatro, güzel konuşma ve ağıtların da kaynağını oluşturması,

5- Mitlerin kutsal olmaları sebebiyle manevi değerleri saklamaları ve ilkel toplumlar için mitin din ve kanun mertebesinde oluşu,

6- Mitlerin modern toplumlarda varlıklarını, inançlar şeklinde devam ettirir olmalarıdır.

Prof. Dr. Bilge Seyidoğlu eserin sonunda, "Halk arasında hâlâ yaşayan itikat ve hurafelerin menşeinin mitlerden aranması gerektiğinden" bahsederek, "Meseleye bu gözle bakılırsa, bugüne kadar safsata denilerek kötülenip, toplum hayatından atılmak istenen şeylerin değerlendirilmesi de daha doğru yapılır. Gerektiği zaman bunlardan maddi ve

manevi her alanda faydalanılabilir. Birer kültür kalıntısı olarak milletlerin kültürlerinde yerlerini alabilecekleri gibi ticari, turistik alanlarda da mitolojik kalıntılardan faydalanmak mümkündür" şeklinde yerinde bir tesbitte bulunuyor.

Mit ve mitoloji ile ilgili çalışmaların parmakla sayılabilecek kadar az oluşu ülkemizde bu sahadaki ihmal ve boşluğu göstermektedir. Bu bakımdan en son ve yeni çalışma olması ve mitoloji konusunda önemli bir boşluğu doldurması; Prof. Dr. Bilge Seyidoğlu'nun bu eserinin önemini bir kat daha arttırmaktadır. Eserin müelifi olarak hocamızı tebrik ediyor ve özellikle mitoloji konusunda yeni çalışmalarını bekliyoruz.

NOTLAR

- (1) Myht and Reality, Harper and Torchbooks, New York, 1968.

"YOZGAT'TA HALK ŞAIRLİĞİNİN DÜNÜ VE BUGÜNÜ"

Zekeriya KARADAVUT

M. Öcal OĞUZ, *Yozgat'ta Halk Şairliğinin Dünü ve Bugünü*, Ankara 1994, Kültür Bakanlığı Yayınları, [VIII], 218 s.

Dilimizdeki "ömrünü bir işe adamak" deyimini biz, Sn. Oğuz için "çalışmalarını Yozgat'a adamak" şeklinde değiştirerek kullanmak istiyoruz. Çünkü Sn. Oğuz üç yıl içinde Yozgat halk şairleriyle ilgili dördüncü kitaba imzasını atmıştır. İlk üç kitap ile ilgili tanıtma yazıları çeşitli dergilerde yayımlanmıştır. Biz bu yazımızda Onun dördüncü kitabı olan *Yozgat'ta Halk Şairliğinin Dünü ve Bugünü* adlı kitabı tanıtacağız.

Kitap, "Sözbaşı" (9-13), "Kısaltmalar" (15), "Giriş" (17-43), üç "Bölüm" (45-198), "Sonuç" (199-205), "Sözlük" (207-208) ve "Bibliyografya" (209-218)'dan

meydana gelmektedir.

Sn. Oğuz, "Sözbaşı"nda medeniyetlerin kalıcı olmadığını belirtmiş ve Türklerin tarihleri boyunca dahil oldukları medeniyet daireleri hakkında bilgi verdikten sonra, bu çalışmasındaki hedeflerini şu şekilde ifade etmiştir:

1. Şairlerden hareketle kültür ve medeniyet değişiminin Yozgat'taki seyrini ortaya çıkarmak.

2. Bir şehirdeki halk şairlerinin бүтүнүнү anlamaya ve kavramaya hizmet ederek tesbitlere ulaşmak.

"Giriş", "A) Halk Şairi Terimi Üzerine Bir Değerlendirme" ve "B) Yozgatlı Halk Şairleri İle İlgili Yazmalar ve Yayınlar" başlıklarıyla ikiye ayrılmıştır.

Birinci başlık altında incelenen kısımda "Aşık edebiyatı"ndaki terminoloji problemi üzerinde durulmuştur. Sn. Oğuz terminolojiyle ilgili çalışmaları tanıttıktan sonra, "Aşık" teriminin saz çalan, ustacı olarak ilişkisi içerisinde yetişen, belli bir meslekî zümreyi meydana getiren, irticali olan, atışma yapabilen ve bade içtiğini söyleyebilen veya en azından bunların büyük çoğunluğunu bünyelerinde taşıyan şairleri içine alması gerektiğini" (s.21) söylemektedir.

Yine "Giriş"te çeşitli araştırmacıların kimin "aşık", "kimin meydan şairi", "kimin saz şairi" ve kimin "kalem şairi" olduğu hakkındaki görüşlerini belirtmiş ve bölümün sonunda "... halk edebiyatı teriminin manzum ürünlerini meydana getiren şairlerin tamamını 'halk şairi' genel başlığı altında değerlendirmeyi-özellikle incelediğimiz Yozgatlı şairlerden hareketle-teklif ediyoruz", (s. 29) demiştir.

İkinci başlık altında ise Yozgatlı halk şairleriyle ilgili yazmalar ve yayınlar tanıtılmıştır.

Birinci Bölüm, "Yozgatlı Halk Şairleri Başlıca Sıralar" (45-162) başlığını taşımaktadır. Bu bölümde Yozgatlı 26 halk şairi Akif Paşa'dan başlayarak alfabetik olarak sıra ile incelenmiştir. Yazar, burada önce halk şairlerinin hayatlarını, sonra edebî kişiliklerini anlatmış ve iki şair hariç geriye kalanların her birinden üçer şiiri örnek olarak vermiştir. Hilmi (s. 90) ve Seyyahi (s. 139)'nin ancak ikişer şiiri bulunabildiği için örnek olarak onlar verilmiştir.

İkinci Bölüm, "Sosyal ve Kültürel Çevrelerin Yozgatlı Halk Şairlerine Etkileri Üzerine Genel Değerlendirme" (163-179) başlığını taşımaktadır. Sn. Oğuz, Yozgatlı halk şairlerine etki eden unsurları:

- A) Medreselerin Etkisi
- B) Aşıkların Geleneğinin Etkisi
- C) Tekkelerin Etkisi
- Ç) Sözlü Geleneğin Etkisi,

olmak üzere dört grupta tesbit etmiştir.

Bu tesbitlere göre, değerlendirmeye alınan aşıkların çoğu medreselerde okumuştur. Yozgat'ta "aşıklık geleneği"nin başlamasında Aşık İbrahim ile Erzurumlu Emrah ve onun çırakları akla gelen ilk isimlerdir. Halk şairlerinden bazılarının Alevi-Bektaşî, bazılarının da diğer sünnî tarikatlere mensup olmaları tekkelerin tesirini ortaya çıkarır. Aşıklar, içinde yaşadıkları toplumun sözlü kültüründen de etkilenmişlerdir.

Üçüncü Bölüm, "Yozgat'ta Halk Şairliğinin Bugünkü Durumu (181-196) başlığını taşımaktadır. Sn. Oğuz, bu bölümde incelemeye esas aldığı 38 halk şairini üç grupta toplamış ve bunlarla ilgili istatistikî bilgiler vermiştir. Bu gruplar şunlardır:

1- Hayatlarını gelenekli köy çevresinde geçiren veya bu çevreden aldıkları bilgilerle şiire başlayanlar.

2- Şehir hayatını tanıyan, çeşitli yurtiçi ve yurtdışı toplantılara katılan, radyo ve televizyonun etkisiyle aşıklık geleneğini öğrenen ve bu etkileşimler sonucunda şiire başlayan, saz çalan halk şairi,

3- Şairlik yetenekleri ile gördükleri eğitimi birleştirerek "aşık tarzı" kişiler yazarlar ve kendilerini "aşık" olarak nitelleyenler. (s.184)

"Sonuç"ta, kitabın adı da olan, Yozgat'ta halk şairliğinin dünü ve bugünü gözler önüne serilmiştir. Sn. Oğuz'un tesbitlerine göre Yozgat'taki halk şairliğinin günümüzdeki durumu, onu besleyen unsurların da ortadan kalkması neticesinde, yavaş yavaş ortadan kalkmak üzeredir.

"Sözlük"te kitapta yer alan şiirlerde kullanılan mahalli kelime ve deyimlerin yazı dilindeki karşılıkları verilmiştir.

"Bibliyografya"da kitap hazırlanırken müracaat edilen 170'in üzerinde kaynak yer almaktadır. Bu da bu çalışmanın ortaya çıkmasında harcanan emek ve çekilen zahmetleri göstermesi bakımından dikkate değerdir.

Sn. Oğuz'u tebrik ediyor, yeni çalışmalarına imza atmasını bekliyoruz.